

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

Βασίλης Κωνσταντινίδης

ΑΠΙΣΤΙΑ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΑΠΙΣΤΙΑ

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ Νο33
Διεύθυνση σειράς: Μπάμπης Παπαδημητρίου

ΑΠΙΣΤΙΑ

Επιμέλεια: Γιάννης Βογιατζής

© 2023, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., Βασιλίας Κωνσταντινίδης

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2023

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής
τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr, www.epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-960-484-907-9

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	7
1. Ορισμός.....	10
2. Ο ρόλος της οικογένειας.....	16
3. Η απιστία ως αντίσταση στη δέσμευση.....	19
4. Καθ' ἑξιν και ἑκτακτη απιστία.....	23
5. Παράγοντες κινδύνου.....	32
6. Πώς γίνεται αντιληπτή η απιστία από τα μέλη της οικογένειας;.....	40
7. Διαδικτυακή απιστία και εφαρμογές.....	43
8. Απιστία και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.....	48
9. Απιστία και επάγγελμα.....	53
10. Απιστία και ενοχές.....	59
11. Η απιστία σε περιόδους κρίσης.....	63
12. Συμβουλές για την αντιμετώπιση της απιστίας.....	73
13. Θεραπεία.....	81
14. Μονογαμικότητα.....	91
15. Νέα μοντέλα δεσμεύσεων.....	99
16. Η απιστία στην τέχνη.....	105
17. Η σεξιστική συγχώρεση.....	108
Αντί επιλόγου.....	110

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στόχος του βιβλίου αυτού είναι να σας εισαγάγει στην ψυχαναλυτική σκέψη, σε σχέση με τα δεδομένα του φαινομένου της ερωτικής απιστίας. Σε πολλούς –αν όχι σε όλους– έχει συμβεί, πολλοί το γνωρίζουμε, άλλοι όχι. Άλλοι έτυχε να μεγαλώσουν σε σπίτια που το θέμα αυτό βρισκόταν στην ημερήσια διάταξη. Σύνηθες αντικείμενο που τους ακολούθησε και στη μετέπειτα ζωή τους.

Η διαδρομή που ακολουθείται στο παρακάτω σύγγραμμα είναι, από τη μία, ακαδημαϊκή, και, από την άλλη, συναισθηματική-συνειρμική, βασισμένη πάνω σε σύγχρονα ψυχιατρικά δεδομένα. Προσπάθησα να ανοίξω μια χαραμάδα σ' αυτό που συμβαίνει στις ψυχοθεραπείες, για να δει ο αναγνώστης αν, μέσω της διαδικασίας αυτής, μπορούν να του απαντηθούν ερωτήματα της καθημερινότητας.

Στην ψυχιατρική και στην ψυχανάλυση δεν έχει νόημα να ακολουθείται γραμμική πορεία, αφού μ' αυτόν τον τρόπο χάνουμε την απόλαυση και τα παρελκόμενα. Δεν θα ήθελα ποτέ να νιώσεις εσύ που πιάνεις το βιβλίο στα χέρια σου ότι διαβάζεις ένα μαθηματικό σύγγραμμα.

Αυτό που επιθυμώ είναι το βιβλίο αυτό να γίνει μια σκάλα, ένα σκαλοπάτι που θα σε ανεβάσει λίγο πιο ψηλά, για να αντικρίσεις τη θέα από εκεί που μέχρι τώρα δεν κατάφερες. Θέλω να σε πιάσει από το συναίσθημα και, μέσω επιστημονικών

δεδομένων, να σε κάνει να κοιτάξεις μέσα σου. Αν στραφεί ο φακός και πετύχουμε την ενδοσκόπηση και ένα κομμάτι επίγνωσης, διαβάζοντας μόνο ένα βιβλίο, θα είναι μια καλή αρχή σ' αυτό το μεγάλο ταξίδι της ψυχοθεραπείας.

Αλλά και μόνο αν καταφέρεις να ανοίξεις τους ορίζοντές σου, να καταλάβεις τη λογική του θύτη, που πολλές φορές είσαι εσύ ο ίδιος, θα ικανοποιηθώ αρκετά. Μαστίζεται η εποχή από οικογένειες απορριπτικές, από γυναικοκτονίες, από κακοποιήσεις, από καταχρήσεις εξουσίας, που ακόμα και μια μικρή αλλαγή, ένα λιθαράκι μπορεί να φέρει στο μέλλον μια μεγαλύτερη.

Και ακόμα ένας σκοπός αυτού του συγγράμματος είναι να πάρουμε μια μυρωδιά του τι είναι ψυχιατρική και ψυχοθεραπεία και να βγάλουμε τα αρχαία στίγματα πάνω από τις μαγικές αυτές διαδικασίες. Να μη διστάσουμε να ζητάμε βοήθεια, όταν τη χρειαζόμαστε, και να μην καταδικάζουμε όλους αυτούς που το πράττουν. Η ψυχιατρική συζητάει θέματα πανανθρώπινα και καθημερινά, δεν συζητά τρέλες ούτε είμαστε τρελοί ούτε έχουμε να κάνουμε με τρελούς.

Θα κοιτάξω τον δίπλα μου; Θα θεωρηθεί απιστία; Το φλερτ; Στη δουλειά μπορώ να μιλάω πιο γλυκά στον συνάδελφό μου; Κι αν οδηγηθούμε στο κρεβάτι; Πώς θα το αντιμετωπίσω; Πώς να παλέψω με τις τύψεις; Να ψάξω το τηλέφωνο του συντρόφου; Ποιος του έκανε like στο Instagram; Να τσακθούμε για άλλη μια φορά; Κι αν ανακαλύψω κάτι; Πρέπει να τον συγχωρήσω; Αξίζει να είμαστε μαζί; Να βάλω μπροστά τον εγωισμό και να τα καταστρέψω όλα; Είναι ομοφυλόφιλος; Αυτό θεωρείται απιστία; Πειράζει που θέλω να δοκιμάσω κάτι διαφορετικό από τον σύντροφο με τον οποίο έχω σχέση; Πώς θα αντικρίσω τα παιδιά μου; Τι θα τους πω για τον μπαμπά τους που έχει παράνομη σχέση;

Τέτοια ερωτήματα υπάρχουν διάσπαρτα μες στο βιβλίο. Κάπου εκεί υπάρχει ή όχι και η απάντησή τους. Οι απαντήσεις συνήθως δεν είναι καταφατικές ή αρνητικές. Όπως η ζωή.

Η προσέγγιση έχει αρκετά πραγματιστικά, ρεαλιστικά, βιωματικά στοιχεία, εμπνέεται από την ίδια τη ζωή και από τη δουλειά με θεραπευόμενους. Καθένας μου έμαθε κάτι νέο για τη ζωή και μου έδωσε ένα νέο κομμάτι εμπειρίας, γι' αυτό και θα 'θελα να τους ευχαριστήσω έναν προς έναν. Ό,τι γινόμαστε, άλλωστε, είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης. Κι αν εκείνοι παίρνουν ένα από μένα, εγώ από εκείνους παίρνω δέκα. Σας ευχαριστώ.

Ας περιπλανηθούμε όλοι σ' αυτό το δύσκολο ταξίδι, για να ανακαλύψουμε το φαινόμενο της απιστίας και από άλλες σκοπιές, όχι προκατειλημμένοι και στοιχειωμένοι από παλιά πρέπει και στενοχώριες.

Καλή ανάγνωση.

Κεφάλαιο I

ΟΡΙΣΜΟΣ

Μια λέξη που συχνά μπαίνει στα χείλη μας. Που αφήφιστα κακοποιείται και συνοδεύει την καθημερινή νοητική λειτουργία. Φυσικά, παραπέμπει σε συγκεκριμένη έκφανση της ανθρωπίνης δραστηριότητας, συγκεκριμένα στη σεξουαλική –και κατ’ επέκταση συναισθηματική– έκφραση που συμβαίνει εκτός του πλαισίου της σχέσης που έχει ορίσει το συναισθηματικό ζευγάρι.

Υπάρχουν πολλά είδη πίστης, η θρησκευτική, η πίστη σε μια ιδέα, στην πατρίδα, σε μια ιδεολογία, σε ένα πολιτικό κόμμα. Τις περισσότερες φορές, η πίστη διασφαλίζεται από έναν όρκο ή μια υπογραφή, σε άλλες περιπτώσεις είναι «άγραφη». Αυτό συμβαίνει και στη συναισθηματική-σεξουαλική πίστη. Αποτελεί μια «σιωπηρή» ή ρητή συμφωνία μεταξύ δύο ανθρώπων που έχουν συμφωνήσει να συνάψουν ερωτική σχέση.

Στην παραπάνω περιγραφή, τονίζεται το εξωτερικό-σηματικό κομμάτι της πίστης που ορίζει, με τη σειρά του, την πορεία που ακολουθεί η συμπεριφορά του άπιστου. Δεν πρέπει όμως να παραγνωρίσουμε την εσωτερικευμένη αναπαράσταση της απιστίας που υπάρχει σε κάθε άνθρωπο, με βάση το προσωπικό σύστημα αξιών, τα βιώματα και την εσωτερικευμένη αναπαράσταση των πρώιμων σημαντικών σχέσεων της ζωής του. Ο τρόπος του σχετίζεσθαι που κυριαρχεί στο

πατρικό-μητρικό οικογενειακό περιβάλλον θα καθορίσει τις κόκκινες γραμμές που θα θέσει το άτομο στις σχέσεις του.

Το παραπάνω καταδεικνύει την υποκειμενικότητα της έκφρασης της ανθρώπινης ψυχής και το πόσο δύσκολο είναι να οριστούν γκρίζες ζώνες στην ανθρώπινη συμπεριφορά. Κάτι που για κάποιον είναι μεμπτό, για κάποιον άλλον δεν υπάρχει καν.

Ας σκεφτούμε τώρα ότι η ερωτική σχέση αποτελεί ένα μη απτό, αλλά φαντασιωτικά σχεδιασμένο πλαίσιο. Είμαστε σίγουροι ότι τα δύο μέρη του ζεύγους το αναπαριστούν στη φαντασία τους με τον ίδιο τρόπο; Επικοινωνούν και συμφωνούν, όμως οι λέξεις δεν είναι ικανές να αποδώσουν την πραγματικότητα αυτής της ηθικής συμφωνίας. Οι νοητικές λειτουργίες δύο οποιωνδήποτε ατόμων δεν μπορούν να ταυτίζονται απόλυτα – κάτι τέτοιο δεν θα ήταν ανθρώπινο. Γίνεται πολύ χαρακτηριστικό στα παιδιά και στο πλαίσιο του σχολείου. Όταν ο δάσκαλος τους πει να ζωγραφίσουν έναν ελέφαντα, αν, λόγω χάρη, στην τάξη βρίσκονται τριάντα παιδιά, πάνω στο χαρτί θα εμφανιστούν τριάντα διαφορετικοί ελέφαντες. Δυστυχώς, ο λόγος, ενώ μας βοηθάει να επικοινωνούμε, δεν μπορεί να αποκλείσει τα παράσιτα της ασυνείδητης ή αυτόματης φαντασίωσης. Είμαστε καταδικασμένοι στην αφασία. Με άλλα λόγια, αυτό που ορίζει η λέξη, δεν ορίζεται σε κάθε χιλιοστό του.

Στην αρχή, λοιπόν, το ζευγάρι μπαίνει, άρρητα και σταδιακά, σε μια κατάσταση κατά την οποία αποκλείει ο ένας στον άλλον, αλλά και ο καθένας στον εαυτό του, να εκφράσει εξωστρέφεια σε εξωγενές φλερτ ή και σε υποσχέσεις για καυτές σεξουαλικές νύχτες. Ο ενθουσιασμός σκοράρει δυνατά σ' αυτή την πρώτη φάση, με αποτέλεσμα να επιστρατεύονται ασυνείδητοι μηχανισμοί άμυνας, όπως η άρνηση και η απώθηση. Με άλλα λόγια, ο έρωτας που μας κυριεύει σιγά σιγά, μας κάνει να απορούμε για το πώς μπορεί να ήμασταν άπιστοι σε προηγούμενες σχέσεις και μας δίνει την εντύπωση ότι πλέον δεν είμαστε οι ίδιοι και ότι αποκλείεται να έχουμε στο μέλλον

την επιθυμία να απιστήσουμε. Σαν μια ετεροκαθοριζόμενη δύναμη που γίνεται δικιά μας και μας πιέζει να γίνουμε κάτι άλλο από αυτό που η φύση μας σπρώχνει.

Φυσικά, θα πρέπει να αποφεύγονται ορισμοί της απιστίας που διατυπώνονται με βάση το φύλο. Υπάρχει, δηλαδή, η κλασική τάση να θεωρούνται οι άνδρες άπιστοι και οι γυναίκες πιστές ή οι άνδρες σαρκικοί και οι γυναίκες συναισθηματικές. Αποτελεί σύγχρονη ανάγκη η δυνατότητα να σκεφτόμαστε έξω από σεξιστικά πρότυπα, πράγμα που επιτάσσει ακόμη περισσότερο η ανοιχτή συζήτηση περί σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου. Ο κάθε άνθρωπος αντιμετωπίζεται ως μονάδα και ως ολότητα ταυτόχρονα κι όχι ως μέλος μιας ομάδας που δρα με τον ίδιο τρόπο σε ό,τι αφορά τη σεξουαλική δραστηριότητα. Πολλές φορές, τείνουμε παρηγορητικά να κρυβόμαστε πίσω από τα στερεότυπα που μας ακολουθούν, προκειμένου να δικαιολογήσουμε ή να αρνηθούμε μια άπιστη συμπεριφορά.

Δεν θα ήταν, επίσης, σκόπιμο να συμπεριληφθεί στον ορισμό της απιστίας το ηθικό της κομμάτι, καθώς δεν θα είχε χρησιμότητα να επισκιάσει την ψυχιατρική ανάλυση η λογοκρισία που επιβάλλει ο καθένας στον εαυτό του. Η ηθική αποτελεί άλλη μια σχετική έννοια που λειτουργεί στη ζωή του ανθρώπου ως υπερεγώ, ως ένας καταπιεστικός γονιός που απαγορεύει και μπορεί να βάλει φρένο στην ελεύθερη σκέψη ή εξομολόγηση. Αν το ηθικό μέρος της απιστίας μάς φимώσει ή μάς φρενάρει, δεν θα μπορούμε ως τα έγκατα της ψυχής να ψάξουμε τα ασυνείδητα ή σκοτεινά κίνητρα μιας ανθρώπινης, κατά τα άλλα, τάσης. Αν επιτρέψουμε στο «πρέπει» να μας κλειδώσει, η αυτολογοκρισία θα πάρει τη μορφή ασύλληπτης τροχοπέδης στην προσπάθεια ψυχολογικής αναπαράστασης των ενορμήσεων του ανθρώπου. Είμαστε όλοι άνθρωποι, φτιαγμένοι από το ίδιο υλικό, οι αδυναμίες είναι κοινές, απλώς κάποιοι τις τιθασεύουν και τις αρνούνται περισσότερο από κάποιους άλλους.

Όλοι θα αισθανθούμε, αν σκεφτούμε βαθύτερα και ελεύ-

θερα, ότι θέλουμε σεξουαλικά περισσότερα απ' όσα μας προσφέρει η σχέση μας. Κάποιοι ποτέ δεν θα το παραδεχτούν, άλλοι πιο εύκολα θα βγουν μπροστά και θα το ομολογήσουν. Μια μερίδα φοβάται να το δει μπροστά στον σύντροφό της, ενώ μια άλλη τρέμει τον ίδιο της τον εαυτό. Η ασυνείδητη σεξουαλική ενόρμηση μέσα μας μάς υπαγορεύει αυτή μας την ευαλωτότητα. Πού ξεκινάει η απιστία; Πότε απιστώ; Αν μιλήσω με κάποιον άλλον στα social media, θεωρείται απιστία; Αν φλερτάρω στη δουλειά; Αν δώσω ένα παθιασμένο φιλή; Αν προχωρήσω σεξουαλικά και κάνω μόνο τα προκαταρκτικά; Αν φαντασιωθώ; Αν φαντασιωθώ στη διάρκεια του σεξ κάποιον άλλον, είναι προδοσία; Αν δεν το ομολογήσω; Αν κάνω όλη τη σεξουαλική πράξη, αλλά δεν επηρεαστώ σεξουαλικά; Και από ποιο σημείο επηρεάζομαι; Είναι μόνο σαρκικό το σεξ; Μπορώ να το κρατήσω σε αποκλειστικά σαρκικό επίπεδο; Αν βρεθώ σεξουαλικά με άτομο άλλης ηλικίας, άλλου φύλου, πάλι θεωρείται ότι είμαι άπιστος;

Πολύ ωραίες ερωτήσεις οι παραπάνω, αλλά, όπως φαίνεται, απάντηση δεν υπάρχει. Από την αντίστροφη πλευρά, ο σύντροφος θα αισθανθεί πιο άνετα αν του πει το έτερον ήμισυ ότι φλέρταρε επανειλημμένως και δεν ενέδωσε; Θα κλονιστεί η εμπιστοσύνη στη σχέση; Και πώς ξέρουμε ότι ο/η σύντροφος αποδέχεται το φλερτ, αλλά όχι το στοματικό σεξ;

Από τις παραπάνω ερωτήσεις, διαφαίνεται ότι εισερχόμαστε σε έναν λαβύρινθο αναρωτήσεων και ανασφαλών υποθέσεων, μπαίνουμε σε αμφισβητούμενο χωράφι με όχι συγκεκριμένα σύνορα. Η μία ερώτηση φέρνει την άλλη, μας ξεβολεύει από τη θέση στην οποία έχουμε κάτσει ανάλαφρα για καιρό και μας γεμίζει πλήθος ιδεοληψιών.

«Δηλαδή, πρέπει να έχω ως δεδομένο ότι ο/η σύντροφός μου φαντασιώνεται άλλους/άλλες;»

Υπάρχουν κι εκείνοι που δεν μπορούν καθόλου να σηκώσουν το βάρος μιας σχέσης, γιατί ο ορισμός μιας σχέσης παράλληλα φέρνει τον ορισμό της απιστίας.

«Δεν κάνω σχέση, γιατί μπορεί να κερατωθώ».

Αυτό ισοδυναμεί με το: «Δεν θέλω να ζήσω, γιατί κάποια στιγμή θα πεθάνω».

Επομένως, ξεκάθαρος ορισμός δεν υφίσταται. Ο καθένας έχει ήδη δώσει μέσα του τον ορισμό που του ταιριάζει και πορεύεται με αυτόν, ακόμα και χωρίς να έχει πλήρη επίγνωση τι του συμβαίνει. Όταν στην καθημερινότητα έρθει αντιμέτωπος με την απειλή ή το ενδεχόμενο της απιστίας, ανασύρει από μέσα του αυτό το βίωμα-ορισμό κι επιστρατεύει την κατάλληλη συμπεριφορά, σύμφωνα με την εσωτερική ψυχική αναπαράσταση του φαινομένου.

Εδώ ακριβώς ξεκινάει το πρόβλημα. Το άτομο αρκείται στο να ακολουθήσει παθητικά δύο ρεύματα. Θεωρητικά, υπάρχει η δυνατότητα επιλογής, αλλά το ασυνείδητο μονοπάτι του ψυχικού οργάνου θα επισκιάσει οποιαδήποτε συνειδητή προσπάθεια. Σε ακραίες καταστάσεις, η απειλή της απιστίας θα μετατρέψει τον άνθρωπο σε ψυχολογικό έρμαιο που, από τη μια, θα φοβάται τη σκιά του ιδεοληπτικά «μήπως απιστήσει» και, από την άλλη, θα βάλει πολύ ισχυρούς όρους στο ταίρι του, προκειμένου να νιώσει ότι δεν θα τον απατήσει με τίποτα.

«Μήπως την κοίταξα πιο πολλή ώρα απ' ό,τι έπρεπε;» Οι ιδεοληψίες έχουν συνήθως αυτή τη μορφή, πράγμα που φανερώνει αμφιβολία. Συνοδεύονται πολλές φορές από τη συμπεριφορά της καταναγκαστικής εξομολόγησης, δηλαδή κάθε «απρεπής» κίνηση του ατόμου εκφράζεται λεκτικά και επαναλαμβανόμενα στον/στη σύντροφο, προκειμένου να επιβεβαιωθεί, πρώτον, ότι του/της το έχει αναφέρει και, δεύτερον, να φανεί κατά πόσο το έτερο άτομο ορίζει την κίνηση αυτή ως απιστία.

Αυτό που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ως σημείο αναφοράς και το πιο κοινά παραδεκτό πλαίσιο είναι ότι η σεξουαλική πράξη αυτή καθαυτή και τα προκαταρκτικά της αποτελούν μία σίγουρη πράξη απιστίας. Αν προσπαθήσουμε να βρούμε κοινό τόπο μεταξύ των ανθρώπων σε κάτι εκτός του

ΑΠΙΣΤΙΑ

παραπάνω, σίγουρα θα συγκρουστούμε με τοίχο. Οπότε, πάνω κάτω, αυτό το σίγουρο σημείο θα χρησιμοποιήσουμε από εδώ και πέρα ως σημείο αναφοράς στην παρακάτω διήγηση.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΑΠΙΣΤΙΑ

Πώς ορίζεται η απιστία; Πώς αποκρυσταλλώνεται η ταυτότητα του πιστού ή άπιστου μέσα μας; Ποια είναι η λεπτή γραμμή που περνάμε και εκτοξεύουμε τα ερωτικά βέλη μας εκτός του επίσημου δεσμού;

Οι εικόνες που έχουμε από τις πρώιμες σχέσεις με σημαντικούς άλλους θα επηρεάσουν καθοριστικά τη συμπεριφορά που θα έχουμε σε μια σταθερή σχέση στο μέλλον. Συγχωρείται η απιστία; Πώς συνεχίζουμε τη σχέση μετά την αποκάλυψη της απιστίας του συντρόφου; Υφίσταται το γεγονός της μιας βραδιάς;

Το σεξ είναι μόνο σεξ ή μήπως αρνούμαστε να δούμε την ψυχική ανάγκη που κρύβεται πίσω από την ικανοποίηση της σαρκικής επιθυμίας; Πολλά ερωτήματα γεννιούνται σε σχέση με το διαχρονικό και πανανθρώπινο φαινόμενο της απιστίας, που λαμβάνει νέες διαστάσεις στη σύγχρονη εποχή του διαδικτύου και της αποδοχής ενός ευρύτερου φάσματος σεξουαλικότητας. Στο βιβλίο αυτό γίνεται μια προσπάθεια να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα από ψυχαναλυτική, συμπεριφορική, κοινωνιολογική και πραγματιστική σκοπιά.

Η σειρά ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ περιλαμβάνει βιβλία αναφοράς, γραμμένα από ειδικούς, τα οποία δίνουν έγκυρη και σε βάθος πληροφόρηση για θέματα άμεσου ενδιαφέροντος. Απλή αλλά όχι απλουστευτική, επιστημονική αλλά όχι απροσπέλαστη, σύντομη αλλά και πλήρης, η σειρά προσφέρει στον σύγχρονο αναγνώστη τα κλειδιά ώστε να κατανοήσει σε βάθος τον πολύπλοκο και μεταβαλλόμενο κόσμο μας.

